

Рекомендації для українських постачальників щодо участі в публічних закупівлях Угорщини

**Підготовлено в рамках виконання проєкту ЄС
«Підтримка реформ сфери публічних закупівель в Україні»**

Квітень 2023

Загальна інформація про сферу публічних закупівель Угорщини

Як країна-член ЄС, Угорщина транспонувала Директиву 2014/24/ЄС про державні закупівлі та Директиву 2014/25/ЄС про закупівлі суб'єктами, що працюють у секторах водопостачання, енергетики, транспорту та поштових послуг, у своє національне законодавство, таким чином узгодивши його з європейськими вимогами щодо державних закупівель.

Законодавство Угорщини про публічні закупівлі відповідає Угоді про державні закупівлі Світової організації торгівлі («WTO GPA»), оскільки ЄС є стороною WTO GPA.

Угорщина приєдналася до ЄС у 2004 році та є частиною Шенгенської зони з 2007 року. Угорщина також є членом ООН, НАТО, ОЕСР, Вишеградської групи, СОТ, Світового банку, АПВ та МВФ.

У 2011 році Угорщина головує в Раді Європейського Союзу на півроку і знову головуватиме в 2024 році. Згідно зі статтею 50 Договору про Європейський Союз, Угорщині юридично дозволено вийти з ЄС після референдуму.

У 1995 році, розробивши перший Закон про публічні закупівлі (Закон XL від 1995 року про публічні закупівлі), Національна асамблея заснувала Управління публічних закупівель (далі – Управління) – на той час називалося Радою публічних закупівель – як незалежну організацію, що спеціалізується на публічні закупівлі. Управління є автономним органом державного управління, підпорядкованим лише Національним зборам.

На сьогодні публічні закупівлі в Угорщині регулюються Законом CXLVIII від 2015 року про державні закупівлі (Kbt.). Закон визначає, які суб'єкти зобов'язані проводити процедури державних закупівель, для яких закупівель та які види закупівельних процедур можуть бути використані, коли.

Закон також містить положення про контроль та перегляд державних закупівель, завдання та повноваження Органу публічних закупівель, а також про виконання та зміну договорів, укладених на підставі процедур державних закупівель.

Оскільки Угорщина не є членом Євросоюзу, в країні використовується форинт.

Відповідно, порогові значення виглядають наступним чином:

Відповідними пороговими значеннями для публічних закупівель замовниками, окрім надавачів державних послуг, є:

- Для контрактів на постачання: 15 млн. HUF (приблизно 46 200 євро);
- Для контрактів на надання послуг: 15 млн. HUF (приблизно 46 200 євро);
- Для контрактів на виконання громадських робіт: 25 млн. HUF (приблизно 76 900 євро);
- Для концесії на роботи: 100 млн. форинтів (приблизно 307 700 євро);
- Концесія на послуги: 30 мільйонів форинтів (приблизно 92 300 євро).

Відповідними пороговими значеннями для публічних закупівель надавачами державних послуг як замовниками є:

- Для контрактів на поставку: 50 млн. HUF (приблизно 153 800 євро);
- Для контрактів на надання послуг: 50 млн. HUF (приблизно 153 800 євро);
- Для контрактів на виконання громадських робіт: 100 млн. HUF (приблизно 307 700 євро);
- Концесія на роботи: 200 млн. форинтів (приблизно 615 400 євро);
- Концесія на послуги: 100 мільйонів форинтів (приблизно 307 700 євро).

З 15 квітня 2018 року всі процедури публічних закупівель повинні бути обов'язково проведені через централізовану електронну систему публічних закупівель (аббревіатура угорською мовою: EKR, доступна за адресою: <https://ekr.gov.hu/portal/kezdolap>), якою керує Кабінет міністрів. Прем'єр-міністр через державну компанію (NEKSZT Kft.). Винятки стосуються дуже обмежених випадків.

У 2022 році замовники провели загалом 7894 результативних процедури публічних закупівель, що мінімально перевищує дані розрахунків у 2021 році. Загальна вартість процедур склала 4590,3 млрд форинтів, що на 8,7% перевищує вартість публічних закупівель у попередній рік.

Як і в попередні роки, у 2022 році роботи залишаються найвагомішою категорією за предметом закупівель, оскільки на них припадає 37,7% процедур державних закупівель та 58,9% вартості. Державне постачання становило близько третини (32,8%) кількості процедур та одну п'яту (20%) вартості процедур, тоді як державні послуги становили 29,5% процедур та приблизно одну п'яту (21,1%) від вартості процедур, як і в 2021 році. Як кількість, так і вартість державних закупівель, пов'язаних з громадськими роботами, у 2022 році стагнували порівняно з попереднім роком, порівняно з попередньою тенденцією зростання.

Де публікуються повідомлення про тендер?

- «Вісник публічних закупівель», Офіційний вісник публічних закупівель; доступний онлайн за адресою www.kozbeszerzes.hu – тут також містяться сповіщення, надіслані до TED як інформація;
- електронна система публічних закупівель, центральна IT-система, що підтримує завершення процедур публічних закупівель, що керується Кабінетом Міністрів, доступна за адресою <https://ekr.gov.hu/portal/kezdolar>. Повідомлення про державні закупівлі можна шукати після реєстрації в системі;
- замовник також може опублікувати своє повідомлення будь-яким способом (наприклад, на своїй веб-сторінці) за умови, що воно не містить даних, що відрізняються від версії, надісланої для публікації в TED або Бюлетень публічних закупівель.

Процедури закупівель та особливості подачі тендерних пропозицій

Процедурами публічних закупівель у розумінні Закону є:

1. Відкрита процедура
2. Обмежена процедура
3. Конкурентна процедура з переговорами
4. Конкурентний діалог
5. Інноваційне партнерство
6. Переговорна процедура без попередньої публікації повідомлення про контракт.

Замовник вільно обирає між відкритою та обмеженою процедурою та може використовувати інноваційне партнерство, якщо у нього є потреба в інноваційних товарах, послугах або роботах, які він не може задовольнити шляхом закупівлі товарів, послуг або робіт, які вже є на ринку.

Основною процедурою закупівлі є відкриті торги. Інші процедури закупівель можуть застосовуватися лише за умов, прямо встановлених законодавством.

У таблиці наведені узагальнені правила, які застосовуються до найпопулярніших конкурентних тендерних процедур вище та нижче порогових значень ЄС.

	Тендери нижче європейських порогів	Відкритий тендер ЄС	Тендер ЄС з обмеженою участю
Спосіб публікації	1. Повідомлення угорською мовою через централізовану електронну платформу – ekr та у Віснику публічних	1. Повідомлення угорською мовою через централізовану електронну платформу – ekr та у Віснику публічних закупівель	1. Повідомлення угорською мовою через централізовану електронну платформу – ekr та у Віснику публічних закупівель Közbeszerzési

	закупівель Közbeszerzési Hatóság	Közbeszerzési Hatóság 2. Повідомлення через національний портал англійською мовою в Електронному журналі тендерних оголошень ЄС TED https://ted.europa.eu	Hatóság 2. Повідомлення через національний портал англійською мовою в Електронному журналі тендерних оголошень ЄС TED https://ted.europa.eu
Кінцевий термін подання тендерних пропозицій	Мінімальні терміни: можуть бути скорочені до 20 днів	35 днів для подання тендерних пропозицій ¹	30 днів для подання заявки на участь та + не менше 30 днів для подання тендерних пропозицій ²
Критерії відбору	Критерієм відбору тендерів у процедурах державних закупівель є найбільш економічно вигідний тендер (ціна+інші критерії)	Критерієм відбору тендерів у процедурах державних закупівель є найбільш економічно вигідний тендер (ціна+інші критерії)	Критерієм відбору тендерів у процедурах державних закупівель є найбільш економічно вигідний тендер (ціна+інші критерії)
Цифровий підпис для подачі документів³	Не обов'язково	Не обов'язково	Не обов'язково
Специфіка			Може бути проведений за допомогою електронної системи динамічних закупівель з постійним доступом до тендерних можливостей після кваліфікації

¹ У разі публікації попереднього інформаційного повідомлення, яке не служить засобом запрошення до торгів, замовник може у відкритій процедурі вище порогів скоротити мінімальний строк подання тендерів до 15 днів.

² Мінімальний термін подання тендерів в цьому пункті скорочується до 10 днів, при дотриманні всіх наступних умов:

1. попереднє інформаційне повідомлення повинно містити всю інформацію, необхідну для повідомлення про договір, в якій ця інформація була доступна на момент публікації попереднього інформаційного повідомлення;
2. Попереднє інформаційне повідомлення було надіслано для публікації між 35 днями та 12 місяцями до дати передачі повідомлення про контракт.

³ Електронна система публічних закупівель дозволяє використовувати електронний підпис. Однак замовник не може вимагати від учасників використання електронних підписів під час процедури, і майже всю документацію можна подавати без них. Використання електронних підписів може бути встановлено лише замовниками, коли вони вимагають від учасників торгів надати документи, які безпосередньо є основою для забезпечення вимог, особливо для гарантійних заяв (банківської гарантії) та заяв про поруку. У цьому випадку необхідно використовувати кваліфікований електронний підпис і мітку часу.

Відкрита процедура, в рамках якої будь-який зацікавлений суб'єкт господарювання має право подати тендерну пропозицію; ця процедура проводиться в один етап.

Процедура з обмеженим доступом, в рамках якої будь-який суб'єкт господарювання має право подати заявку на участь, але лише відібрані кандидати можуть подати тендерну пропозицію; ця процедура здійснюється у два етапи:

- подання заявок на участь та відбір кандидатів;
- подання та оцінка тендерних пропозицій.

Спрощена процедура – процедура, що застосовується для присудження контрактів нижче порогових значень ЄС та вищих порогових значень прямих закупівель, за допомогою якої замовник запитує тендери від кількох суб'єктів господарювання. Ця процедура здійснюється в один або кілька етапів, що складаються з відбору кандидатів, переговорів та оцінки тендерних пропозицій.

Замовники можуть присуджувати державні контракти за допомогою інших процедур закупівлі (наприклад, конкурентна процедура з переговорами, конкурентний діалог, інноваційне партнерство, переговорна процедура без попередньої публікації, конкурс проектів).

Закон також регулює закупівлі за рамковими угодами, між одним або декількома органами-замовниками та одним або декількома суб'єктами господарювання, метою якої є встановлення положень та умов, що регулюють контракти про державні закупівлі, які укладатимуться протягом певного періоду, зокрема щодо ціни та, де це доречно, кількості.

Попередні етапи проведення тендеру

Документація про закупівлю визначає критерії якісного відбору суб'єкта господарювання та критерії відбору пропозиції. Критерії відбору суб'єкта господарювання можуть стосуватися здатності здійснювати професійну діяльність, економічної та фінансової спроможності, технічної та професійної спроможності. Замовник зобов'язаний відсторонити будь-якого суб'єкта господарювання від участі в процедурах публічних закупівель, якщо він був засуджений на законній основі або не виконав зобов'язання щодо сплати податків, пенсій та медичного страхування. внески. Замовники можуть передбачати додаткові обґрунтовані причини для виключення суб'єктів господарювання з участі. Критерії відбору найбільш економічно вигідної пропозиції різноманітні та залежать від предмета закупівлі, але, як правило, це завжди

співвідношення ціна-якість.

Тендерна пропозиція - письмове волевиявлення учасника про поставку товарів, надання послуг чи виконання робіт відповідно до умов та вимог документації про закупівлю. Зазначений текст тендерної пропозиції не може бути змінений чи доповнений. Пропозиція є обов'язковою для учасника протягом строку її дії, а на вимогу замовника учасник може продовжити строк дії пропозиції.

Кожна тендерна пропозиція повинна містити заповнену форму тендерної пропозиції з ціною, заповнену форму ESPD, тендерну гарантію (за потреби) та інші необхідні документи. Замовник може вимагати від суб'єкта господарювання надання тендерної гарантії, але зобов'язаний зазначити в документації про закупівлю вид, спосіб та умови гарантії. Тендерна гарантія не може перевищувати 3% від оціночної вартості закупівлі.

Механізм оскарження

Усі рішення замовника (наприклад, тендер, рішення про відкликання, рішення про присудження контракту тощо) можуть бути оскаржені; це не є специфічним для певного типу процедури. Однак існує різниця щодо часових обмежень між (i) рішеннями про завершення процедури присудження та (ii) усіма іншими рішеннями замовника.

У разі порушення правил публічних закупівель існують наступні шляхи оскарження:

- Комісія з розгляду спорів щодо державних закупівель Угорщини є органом адміністративного розгляду (угорською: Közbeszerzési Döntőbizottság);
- Органом судового розгляду є Адміністративний та трудовий суд.

Апеляція має бути подана протягом 15 днів після того, як заявнику стало відомо про неправомірне рішення замовника, або протягом десяти днів у разі незаконних рішень, прийнятих після завершення процедури присудження (суб'єктивний строк) (розділ 148(3) Закону).

Через 90 днів після дати порушення жодна петиція не може бути подана (об'єктивний термін). Подальші апеляції виключаються після закінчення 90-денного періоду (розділ 148(3) Закону).

Якщо в процедурах, які перебувають під порогом ЄС, замовник приймає рішення про застосування власних процедурних правил, як це передбачено розділом 115 Закону, апеляція щодо рішень про завершення процедури присудження може бути подана

протягом п'яти днів (розділ 148(4) Закону).

Зазвичай період очікування становить десять днів (якщо власні процедурні правила замовника використовуються відповідно до розділу 115, п'ять днів) з дати відправлення письмового звіту про процес оцінки. (Розділ 131(6) Закону).

Контракт може бути укладено до закінчення періоду очікування у випадках, перелічених у розділі 131(8) Закону.

За подання апеляції стягуються наступні збори:

- у разі закупівель, що перевищують поріг ЄС, основа збору за подання становить 0,5% від оціночної вартості закупівлі, але не менше 200 000 фунтів (приблизно 615 євро) і не більше 25 мільйонів фунтів (приблизно. 76 900 євро);
- у разі закупівель, вартість яких нижча за поріг ЄС, основа збору за подання становить 1% від оціночної вартості закупівлі, але не менше 200 000 (приблизно 615 євро) і не більше 6 мільйонів фунтів (приблизно 18 500 євро).

Фактичний збір за подання залежить від кількості запитів, що містяться в апеляції. У разі 1-3 запитів фактичний збір еквівалентний основі збору за подання (100%). Комісія збільшується поступово до 16 запитів. У разі 16 і більше запитів в апеляції фактичний збір становить 200% від бази збору за подання.

Можна відшкодувати збір за подання (якщо рішення буде сприятливим для заявника) або його частину (пропорційно виграшу), але 300 000 фунтів (приблизно 925 євро) залишаються в Комітеті з розгляду спорів у сфері публічних закупівель. здійснюється з дотриманням загальних правил адміністративного судочинства.

Комісія з розгляду спорів у сфері державних закупівель може застосувати тимчасові заходи за запитом або ex officio, а також може розпорядитися про призупинення процедури державних закупівель (пункти 1–2 статті 156 Закону). У разі надзвичайно важливого суспільного інтересу Комісія з питань публічних закупівель може дозволити укладення договору, незважаючи на поточну процедуру розгляду.

Неефективність та альтернативні покарання відповідно до Dir 66/2007/EC

Договір вважається недійсним (нікчемним), якщо:

- його було укладено шляхом незаконного пропуску процедури державних закупівель;
 - замовник завершив процедуру закупівлі без попередньої публікації повідомлення про контракт, якщо умови такої процедури не були дотримані;
 - сторони уклали договір з порушенням положень, що стосуються періоду очікування.
- Недійсність договору вирішується шляхом розгляду в Комісії з питань публічних закупівель.

У рамках цієї процедури Комісія з розгляду спорів у сфері публічних закупівель може накладати штраф за певні незаконні дії замовника або суб'єкта господарювання (розділ 165(2)-(7b) Закону).

Закон містить виключні правові підстави для зміни договорів про публічні закупівлі (розділ 141(2)-(6) Закону). Ці положення мають зворотну силу, тобто можуть бути використані як правові підстави для внесення змін до договорів про публічні закупівлі, укладених до набрання чинності Закону.

До договорів про публічні закупівлі можуть бути внесені зміни, якщо:

- Модифікація не змінює загальний характер контракту, відповідає характеру початкового контракту, а сума модифікації (у разі кількох модифікацій, їх чиста загальна вартість) є нижчою (i) порогових значень ЄС, якщо початкова ціна контракту досягла порогових значень ЄС та (ii) 10% від початкової вартості контракту для контрактів на послуги та постачання, а також для концесій на роботи та послуги та нижче 15% від початкової вартості контракту для контрактів на виконання робіт.
- Зміна була передбачена в контракті, який був відомий усім учасникам тендеру заздалегідь, у чітких, точних і недвозначних пунктах перегляду, включаючи варіанти, за умови, що вони не передбачають змін, які могли б змінити загальний характер контракту;
- Додаткові роботи, послуги або поставки первинного підрядника, які стали необхідними та які не були включені до початкової закупівлі, якщо зміна підрядника
 - не може бути здійснена з економічних або технічних причин і спричинить значні незручності або значне дублювання витрат для замовника;
 - будь-яке збільшення ціни (або, у разі кількох модифікацій, їх чиста загальна вартість) не повинно перевищувати 50% вартості первісного контракту.

Необхідність внесення змін виникла через обставини, які старанний замовник не міг

передбачити, і (i) модифікація не змінює загальний характер контракту та (ii) будь-яке збільшення ціни не повинно перевищувати 50% вартості оригіналу договору.

- Модифікація не вважається суттєвою. Зміна контракту вважається суттєвою, якщо вона робить контракт суттєво відмінним за характером від первісно укладеного.

На основі вищезазначеного аналізу можна констатувати, що ринок публічних закупівель Угорщини є достатньо привабливим, перш за все за рахунок наявності спільного кордону з Україною та зручною логістикою, зрозумілим та сталим законодавством про публічні закупівлі, достатньою наявністю підтримки учасників ринку публічних закупівель з боку уповноважених органів.

Разом з тим, суттєвою перешкодою може бути угорська мова, яка є дуже складною для вивчення та розуміння, хоча це певною мірою компенсується наявністю переклада англійською улюбленою інформації щодо публічних закупівель Угорщини.

А до ключового питання щодо привабливості ринку публічних закупівель Угорщини безперечно можемо віднести складнощі політичних взаємовідносин між нашими країнами.